

Γ. ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ, ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

Το ενδιαφέρον των εφήβων περισσότερο επικεντρώθηκε στην καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος, που έχει άμεσες επιπτώσεις στη σωματική και ψυχική υγεία του ανθρώπου, αλλά και στο μέλλον του πλανήτη.

Παράλληλα, τους δημιουργούν φόβο, απαισιοδοξία και αβεβαιότητα για ένα μέλλον καλύτερο: η κοινωνική ανισότητα, τα προβλήματα της ανεργίας, η ανισομερής κατανομή του πλούτου, η τάση για το εύκολο κέρδος («κοινωνία της αρπαχτής»), αλλά και η υπερκατανάλωση με τη μορφή των πλαστών αναγκών που περιθωριοποιούν τα άτομα με τη συνεχή εργασία και το άγχος για την κάλυψή τους.

Επίσης, και τα οικονομικά προβλήματα δεν τους αφήνουν ασυγκίνητους, όπως και η κρίση που διέρχεται η γεωργία με τα σοβαρά προβλήματα των παραγωγών.

Οι έφηβοι αναφέρθηκαν, επίσης, στους ανησυχητικούς ρυθμούς καταστροφής των δασών, την κακή διαχείριση των υδάτινων πόρων, τις ιδιαιτερότητες της αλιείας, το ρόλο της εμπορικής ναυτιλίας και τη μη τουριστική προβολή της Ελλάδας.

Η ευαισθησία και το ενδιαφέρον τους για τα ζώα αποτυπώθηκαν σε αρκετά γραπτά, όπου τονίστηκε η αδιαφορία, η εγκατάλειψη ή κακοποίηση τους.

Ιδιαίτερα έντονος ήταν ο προβληματισμός τους στον τομέα της τεχνολογίας και, κυρίως, τους απασχόλησε η σχέση ανάπτυξης - ηθικής και οι κίνδυνοι που εγκυμονούνται από την κακή χρήση της τεχνολογίας.

Τέλος, τονίστηκαν οι κακές διατροφικές συνήθειες των Ελλήνων και η ακαταλληλότητα πολλών τροφών.

1. ΕΘΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

α. Επισημάνσεις

- Η εθνική μας οικονομία επηρεάστηκε από τις παγκόσμιες εξελίξεις.
- Την εύρωστη οικονομία συνθέτουν η παραγωγικότητα, η κοινωνική πολιτική και η χαμηλή ανεργία.
- Η ένταξη της χώρας μας στην ΟΝΕ μπορεί να εξασφαλίσει σταθερό ρυθμό ανάπτυξης και ισορροπία στο ισοζύγιο συναλλαγών.
- Η Ελλάδα έχει πολλά οικονομικά προβλήματα, εξαιτίας της μείωσης της βιομηχανικής παραγωγής, των διαρθρωτικών αδυναμιών της δημόσιας

διοίκησης, της κατασπατάλησης κοινοτικών κονδυλίων, του κακού προγραμματισμού των δημοσίων έργων και των υπερχρεωμένων προβληματικών επιχειρήσεων.

- Η πτώση του χρηματιστηρίου, οι δωροδοκίες για την ανάληψη - ανάθεση έργων, η διαφθορά στον οικονομικό χώρο κλονίζουν την οικονομία.
- Το κοινό ευρωπαϊκό νόμισμα θα επιδράσει μάλλον θετικά, διευκολύνοντας τις συναλλαγές με τις χώρες της Ε.Ε.
- Η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας καταστρέφει τον πλανήτη, με το δόγμα της συνεχούς αύξησης της παραγωγής.
- Οικονομικά προβλήματα αντιμετωπίζουν πολλές επαγγελματικές ομάδες, λόγω της υψηλής φορολογίας, των χαμηλών μισθών, των αυξημένων τιμών των προϊόντων, της μειωμένης αγοραστικής δύναμης.
- Οι συνέπειες της ισχνής οικονομίας μας είναι: η μείωση του ρυθμού της ανόδου του εθνικού εισοδήματος, η οικονομική στασιμότητα, η αδυναμία παραγωγικών επενδύσεων και η αύξηση της ανεργίας, η εκμετάλλευση από τις αναπτυγμένες οικονομικά χώρες μέσω των πολυεθνικών εταιρειών.

β. Προτάσεις

- Με επενδύσεις να επιδιώξουμε υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης και εκσυγχρονισμό των οικονομικών δομών.
- Να αυξηθεί η ανταγωνιστικότητα των ελληνικών προϊόντων.
- Να μειωθεί το δημόσιο χρέος και τα δημοσιονομικά ελλείμματα.
- Να ιδιωτικοποιηθούν ή μετοχοποιηθούν οι κρατικές επιχειρήσεις.
- Να αξιοποιηθούν κατάλληλα οι πόροι του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης.
- Να εξισωθούν οι αμοιβές των Ελλήνων εργαζόμενων με αυτές των ευρωπαίων συναδέλφων τους.
- Να αυξηθούν οι συντάξεις, να μειωθεί η ανεργία και να μειωθεί η φορολογία, ιδίως των μισθωτών.
- Οι οικονομικές δραστηριότητες να μην επιβαρύνουν την ποιότητα ζωής.
- Να επιδειχθεί ενδιαφέρον για την ανάπτυξη της ναυτιλίας μας και της γεωργικής παραγωγής.
- Να περιοριστεί η υπερκατανάλωση.
- Να τηρούνται αυστηρά οι προϋποθέσεις για τη λήψη καταναλωτικών δανείων και να χορηγούνται χαμηλότοκα δάνεια για επενδυτικές δραστηριότητες.
- Να μεριμνήσει η πολιτεία για την ανάπτυξη και αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρει κάθε περιφέρεια της χώρας μας.
- Να προτιμούμε τα ελληνικά προϊόντα, ώστε να μειωθούν οι εισαγωγές.

2. ΧΡΗΜΑ

α. Επισημάνσεις

- Το χρήμα είναι αναγκαίο για την κάλυψη των βιοτικών αναγκών, την αντιμετώπιση δυσκολιών, την εκτέλεση πνευματικών, πολιτιστικών και κοινωφελών έργων.
- Η κοινωνία, δυστυχώς, αποθεώνει το χρήμα και εξαθλιώνει τον άνθρωπο.

- Οι συνέπειες της κακής διαχείρισης του χρήματος είναι: πόλεμοι, καταπίεση και κοινωνικοί διαχωρισμοί του ανθρώπου, θανάσιμο πλήγμα της δημοκρατίας και της δικαιοσύνης από τη διαπλοκή των οικονομικών συμφερόντων, την εμπορευματοποίηση κάθε αξίας και κάθε αρχής.
- Αλλά και η έλλειψη του χρήματος οδηγεί στην περιθωριοποίηση και την εγκληματικότητα.

β. Προτάσεις

- Η παιδεία να αποκτήσει ανθρωπιστικό χαρακτήρα.
- Η οικονομική ανάπτυξη να μην οδηγεί στην οικονομική και κοινωνική ανισότητα.
- Η κοινωνία να στραφεί σε αξίες μη υλικές, να καταργηθεί η ιδιοκτησία και να επικρατήσει η ισότητα και η δημοκρατία.

3. ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

α. Επισημάνσεις

- Οι έλληνες πολίτες υπόκεινται σε υψηλή φορολογία.
- Φοροδιαφεύγουν, κυρίως, οι πιο μορφωμένοι και οι πλουσιότεροι και η πολιτεία αδυνατεί να ελέγξει την κατάσταση.
- Η Ελλάδα, παρά τα ισχύοντα στην Ε.Ε., επιβάλλει φόρους στα εισαγόμενα από άλλες χώρες προϊόντα.
- Οι φτωχοί και οι μισθωτοί πληρώνουν για τους πλούσιους.
- Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις έχουν μεγάλη σημασία για την εθνική οικονομία, αλλά φορολογούνται πολύ.

β. Προτάσεις

- Αύξηση της άμεσης και μείωση της έμμεσης φορολογίας.
- Κατάργηση του φόρου ακίνητης περιουσίας.
- Πάταξη της φοροδιαφυγής, μέσω της καλλιέργειας φορολογικής συνείδησης.
- Να σταματήσει η επιβολή φόρου στα εισαγόμενα προϊόντα.
- Να ενισχυθούν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις.
- Η πολιτεία, με δικαιοσύνη και αυστηρότητα, να αντιμετωπίζει ισότιμα όλους τους πολίτες φορολογικά.

4. ΠΑΡΑΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

α. Επισημάνσεις

- Ο παράνομος τζόγος είναι ανεξέλεγκτος στη χώρα μας. Τυχερά παιχνίδια παίζονται και από το διαδίκτυο.
- Δίπλα στα νόμιμα παιχνίδια (καζίνο, προ-πό), αναπτύχθηκαν κυκλώματα παράνομα, που εκμεταλλεύθηκαν το πάθος για εύκολο και γρήγορο πλουτισμό («φρουτάκια», τοκογλυφία).

- Όλοι επιθυμούν το εύκολο χρήμα, πολλά στοιχήματα παίζονται στο ποδόσφαιρο και το μπάσκετ.
- Δεν τίθεται φραγμός από την πολιτεία, γιατί, μέσω του νόμιμου τζόγου, υπάρχουν οικονομικά οφέλη.
- Οι ευρωπαϊκοί νόμοι είναι πολύ αυστηροί για τον τζόγο.
- Σωστές οι τελευταίες ενέργειες της κυβέρνησης για τον παράνομο τζόγο.
- Τα άτομα καταφεύγουν στα τυχερά παιχνίδια, για να λύσουν τα οικονομικά τους προβλήματα και να ικανοποιήσουν τις καταναλωτικές τους ανάγκες, την απληστία, την ελπίδα για εύκολη και γρήγορη καλύτερευση της ζωής και για την ικανοποίηση του πάθους τους.
- Αλλά οι συνέπειες είναι καταστρεπτικές: αλλοίωση της ταυτότητάς μας και μετατροπή μας σε κοινωνία τζογαδόρων. Διάλυση οικογενειών. Περιουσίες αλλάζουν χέρια, οι άνθρωποι οδηγούνται στην καταστροφή, χάνουν την ικανότητα για πρωτοβουλία, χάνουν τον ενθουσιασμό τους, τις φιλοδοξίες τους, τις υγιείς αρχές και αξίες τους, οδηγούνται στην απραξία και τη μοιρολατρεία, θυσιάζουν τα πάντα στη θεά τύχη.

β. Προτάσεις

- Να καταλάβουμε ότι το κυνήγι της τύχης δεν είναι αυτοσκοπός, ούτε οδηγεί στην πρόοδο και την επιτυχία.
- Το σχολείο και η οικογένεια είναι υπεύθυνοι για την διάπλαση υγιούς προσωπικότητας, που θα ανθίσταται στο εύκολο χρήμα και θα δέχεται τα ιδανικά και τις αξίες.
- Να αποτρέψουμε τους νέους από τα τυχερά παιχνίδια, με αντικίνητρα ή με ενημερωτικά προγράμματα.
- Έλεγχος του διαδικτύου για τον παράνομο τζόγο και έρευνα για στοιχήματα στο ποδόσφαιρο, τον ιππόδρομο, την πυγμαχία.
- Υπό αυστηρότατες προϋποθέσεις η χορήγηση αδειών σε καταστήματα τυχερών παιχνιδιών.
- Απαγόρευση εισόδου ανηλίκων σε καταστήματα τυχερών παιχνιδιών. Αυστηρές τιμωρίες στους παρανομούντες.
- Απαραίτητη η συμβολή της αστυνομίας για την καταπολέμηση του παράνομου τζόγου.

5. ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

α. Επισημάνσεις

- Το οικολογικό πρόβλημα έχει πάρει τεράστιες διαστάσεις.
- Ο άνθρωπος προσπαθεί να υποτάξει τη φύση και η δράση του είναι καταστροφική και ανεξέλεγκτη.
- Απορρίμματα, λύματα αποχετεύσεων, καπνοί και καυσαέρια, πετρελαιοκηλίδες και εμπρησμοί δασών, όξινη βροχή, υψηλές θερμοκρασίες, ασύστολη εκμετάλλευση φυσικών πόρων, φυτοφάρμακα και πυρηνικές δοκιμές, όπως και οι εκτεταμένες εκχερσώσεις και η εξάπλωση των πόλεων καταστρέφουν τη φύση.

Συνέπειες:

- Εξαφάνιση ζώων, φυτών, ψαριών ή η μετάλλαξή τους.
- Προβλήματα στην τροφική αλυσίδα.
- Έξαρση του καρκίνου, προβλήματα στη σωματική και ψυχική υγεία του ανθρώπου.
- Τρύπα του όζοντος, κλιματολογική ανισορροπία, αύξηση της θερμοκρασίας.
- Ηχορύπανση, πυρηνικά ατυχήματα, υποβάθμιση βιοτόπων, φωτοχημική ρύπανση.
- Ανατροπή οικολογικής ισορροπίας.
- Κίνδυνος καταστροφής πολιτιστικών μνημείων.
- Υποβάθμιση της ποιότητας της ζωής, ιδιαίτερα στις πόλεις μας με τη μολυσμένη ατμόσφαιρα, την ηχορύπανση, την κακή ρυμοτομία και την πληθώρα των αυτοκινήτων και την έλλειψη πρασίνου.

β. Προτάσεις

- Η σοβαρότητα του θέματος επιβάλλει τη διεθνή συνεργασία για την αντιμετώπισή του.
- Συνειδητοποίηση απ' όλους του μεγέθους και του άμεσου και του απώτερου κινδύνου που συνεπάγεται η καταστροφή ή η μόλυνση του περιβάλλοντος, με την καλλιέργεια της οικολογικής συνείδησης από την οικογένεια, το σχολείο, τους κοινωνικούς φορείς και ιδιαίτερα τα Μ.Μ.Ε.
- Διεθνής νομοθεσία για την προστασία της φύσης.
- Ανάπτυξη νέων μορφών τεχνολογίας για την προστασία του περιβάλλοντος.
- Βιολογικός καθαρισμός λυμάτων και υγρών αποβλήτων, ελεγχόμενες χωματερές, λελογισμένη χρήση φυτοφαρμάκων.
- Εναλλακτικοί τρόποι μετακίνησης, ανακύκλωση υλικών.
- Αναδασώσεις, δενδροφυτεύσεις, απαγόρευση διεθνώς της καταστροφής των τροπικών δασών.
- Απομάκρυνση ρυπογόνων βιομηχανικών μονάδων από τις αστικές περιοχές - χρήση φίλτρων.
- Εθελοντικά προγράμματα στα σχολεία και τους δήμους για τον καθαρισμό των παραλίων και των πάρκων.
- Επιχορηγήσεις σε νέους για να ασχοληθούν με τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.
- Αυστηρές ποινές στους παραβάτες των νόμων για την προστασία του περιβάλλοντος (μόλυνση, εμπρησμοί, οικοπεδοφαγία).
- Μάθημα περιβαλλοντικής αγωγής στα σχολεία.
- Αλλαγή νοοτροπίας για τον υπερκαταναλωτισμό και την αλόγιστη εκμετάλλευση των φυσικών πόρων.
- Επιδοτήσεις για βιολογικές καλλιέργειες.
- Ελεγχόμενη υλοτόμηση δασών, φύλαξη δασών και αντιπυρικές ζώνες.
- Εναλλακτικές πηγές ενέργειας (χρήση φυσικού αερίου, ηλιακής ενέργειας, αιολικής, γεωθερμικής).
- Για τη χορήγηση αδειών οικοδομών, να τηρούνται οι προϋποθέσεις προστασίας του περιβάλλοντος.
- Απαγόρευση λειτουργίας λατομείων σε κατοικημένες περιοχές.

ΣΥΝΘΕΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

- Αύξηση των πάρκων, αλσυλλίων και, γενικότερα, χώρων πρασίνου.
- Χρησιμοποίηση δημοσίων μέσων μεταφοράς και όχι των Ι.Χ.
- Εκπαιδευτικές εκδρομές στη φύση και καλλιέργεια κήπων στα σχολεία.
- Απαγόρευση χρήσης του πλαστικού στα σχολεία και των χλωροφαινολών.
- Απαγόρευση της κατασκευής πυρηνικών όπλων.

6. ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑ - ΟΙΚΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

α. Επισημάνσεις

- Στην πλειονότητά τους, οι ελληνικές πόλεις στερούνται ρυμοτομικού σχεδίου, με αποτέλεσμα να έχουμε πόλεις θλιβερές και «τυφλούς» δρόμους.
- Έχει αλλάξει η όψη από το παραδοσιακό χρώμα των πόλεων, εξαιτίας του κέρδους.
- Αντίθεση της «Αθήνας του χθες και του σήμερα»: όμορφη πόλη με ωραία κτήρια κάποτε, σήμερα πνίγεται στα καυσάερια και τα σκουπίδια, τις αποπνικτικές μυρωδιές.
- Περιορισμός των κοινόχρηστων χώρων από την άναρχη δόμηση, που προκαλεί ψυχοπαθολογική συμπεριφορά στα παιδιά.
- Κίνδυνος από τους σεισμούς.

β. Προτάσεις

- Η αρχιτεκτονική πρέπει να θεωρείται ως επιστήμη και τέχνη, εφόσον σκοπό της έχει τη βελτίωση και τη λειτουργικότητα μιας κατοικίας, μιας πόλης.
- Η πρόβλεψη «πράσινου» στις πόλεις είναι απαραίτητη, γι' αυτό δίδεται άδεια οικοδομής μόνο σε όσους έχουν εξασφαλίσει χώρους πρασίνου.
- Αυστηρή πολεοδομική νομοθεσία και προσπάθεια ευαισθητοποίησης των πολιτών (περιορισμός της έκτασης των οικοδομών και του ύψους των κτηρίων).
- Ενεργοποίηση κράτους - πολιτών για πιο ανθρώπινες πόλεις.
- Οι πολυκατοικίες πρέπει να έχουν χώρους στάθμευσης αυτοκινήτων.
- Μέριμνα της πολιτείας για τη διατήρηση των μνημείων και την ανακαίνιση των νεοκλασικών κτηρίων.
- Βελτίωση της αρχιτεκτονικής αισθητικής της Αθήνας ενόψει 2004.
- Φροντίδα για καθαρές και πράσινες γειτονιές.
- Να κτίζονται πράγματι αντισεισμικές κατασκευές, ώστε να ελαχιστοποιούνται οι συνέπειες των καταστροφικών σεισμών.
- Σεβασμός και φύλαξη των δημοσίων χώρων.
- Εγκατάσταση κατάλληλου φωτισμού, δένδροφύτευσης και προστασία των αλσυλλίων.
- Να κατανοήσουμε όλοι το πόσο σημαντικό είναι να έχουμε όμορφες πόλεις για την ψυχοσωματική μας υγεία.

7. ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΡΓΑ

α. Επισημάνσεις

- Οι κυβερνήσεις σκέφτονται τα χρήματα και όχι τους πολίτες. Έτσι, καθυστερεί η υλοποίηση των εξαγγελθέντων έργων.
- Οι δρόμοι μας είναι από τους χειρότερους που υπάρχουν. Σκοτώνονται άνθρωποι, επειδή δεν ξοδεύουμε χρήματα για την κατασκευή και συντήρησή τους.
- Οι δημόσιες κατασκευές είναι κακές, πρόχειρες και βασίζονται σε ωφελμιστικές λύσεις.
- Τα σχολικά κτήρια είναι άσχημα, ακατάλληλα, πρόχειρα και επηρεάζουν την ψυχολογική ισορροπία των μαθητών.
- Στην κατασκευή των έργων, δεν τηρούνται οι προδιαγραφές, έχουν ατέλειες και είναι επικίνδυνα.
- Για τους οδηγούς δικύκλων, αρκεί μια μικρή λακκούβα για να προκληθεί σοβαρότατο ατύχημα.
- Δεν υπάρχει σωστή σηματοδότηση και, σε κάποιους δρόμους, η κατάσταση είναι απαράδεκτη.
- Την κατάσταση των δρόμων ως προς τα ατυχήματα συμπληρώνει: η έλλειψη καλής οδικής συμπεριφοράς, η επιπολαιότητα, η βιασύνη, η έλλειψη ψυχραιμίας και η μέθη των οδηγών. Είμαστε πρώτοι σε τροχαία ατυχήματα.
- Ωραίοι και σωστοί δρόμοι, όπως της Κακιάς Σκάλας και η Εγνατία Οδός, καθυστερούν όμως υπερβολικά.
- Δεν υπάρχουν ειδικές λωρίδες για την κυκλοφορία των ποδηλάτων, όπως σε όλη την Ε.Ε.
- Τα προστατευτικά στην άκρη των δρόμων δεν προστατεύουν αρκετά τα αυτοκίνητα.
- Στις γέφυρες, λόγω κακής κατασκευής, προκαλούνται ατυχήματα.
- Το συμφέρον των πολιτικών μηχανικών και των εργολάβων απειλεί τη ζωή των κατοίκων, σε περίπτωση σεισμών.
- Τα ολυμπιακά έργα έχουν ανατεθεί σε ξένες επιχειρήσεις, ενώ η κατασκευή τους δυσκολεύει καθημερινά τη ζωή μας.
- Οι πολίτες, ενώ απαιτούν σύγχρονα δημόσια κτήρια, καταστρέφουν τα υπάρχοντα.
- Δεν υπάρχει πρόβλεψη για αναπηρικά καροτσάκια στα δημόσια κτήρια.
- Οι δήμαρχοι δε φροντίζουν για τη συντήρηση και καθαριότητα των δρόμων.

β. Προτάσεις

- Η ανάληψη των ολυμπιακών έργων να γίνεται από έλληνες επιχειρηματίες.
- Κατασκευή αντιπλημμυρικών έργων στις πόλεις.
- Τήρηση του αρχικού σχεδίου κατασκευής των σταθμών του περιφερειακού σιδηρόδρομου στο Ολυμπιακό Στάδιο.
- Επέκταση του μετρό και δημιουργία υπόγειων χώρων στάθμευσης στους σταθμούς του.
- Τοποθέτηση κάγκελων στα πεζοδρόμια, για να στηρίζονται οι ηλικιωμένοι και οι ανήμποροι.

ΣΥΝΘΕΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

- Κατασκευή ποδηλατοδρομίου στην Αθήνα και πίστα Formula 1 στο παλαιό αεροδρόμιο Ελληνικού.
- Επιστασία στα δημόσια έργα για να εκτελούνται σωστά και συνεχής συντήρηση των δρόμων.
- Φροντίδα για τη σωστή σήμανση και το φωτισμό των δρόμων και ενόψει των Ολυμπιακών Αγώνων.
- Να κατασκευαστούν πεζοδρόμια και στα χωριά.
- Να δημιουργηθούν σωστές υποδομές στη χώρα και ύστερα να ασχολούμαστε με μεγάλα πολυτελή κτήρια και έργα τέχνης.
- Να παραδίδονται εγκαίρως και με τήρηση των προδιαγραφών τα δημόσια έργα.
- Τοποθέτηση πινακίδων σήμανσης και δημιουργία διαχωριστικών νησίδων στους δρόμους, όριο ταχύτητας των αυτοκινήτων στις πόλεις, με επιβολή υψηλών προστίμων.
- Οι διαχωριστικές νησίδες να φωσφορίζουν το βράδυ.
- Έργα υποδομής και ωφέλειας στην επαρχία, για να αναπτυχθεί η περιφερειακή ανάπτυξη.
- Τα ολυμπιακά έργα να μην επικεντρωθούν στην Αττική, να επωφεληθεί όλη η χώρα.
- Περιορισμός –με μέτρα– των δωροδοκιών από τους κατασκευαστές έργων σε δημόσιους λειτουργούς.
- Να κατασκευαστούν: σχολεία, δρόμοι, νοσοκομεία, αστυνομικά τμήματα και ισχυρό δίκτυο ηλεκτρικού ρεύματος στην επαρχία.

8. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΙΣΟΤΗΤΑ

α. Επιστημάνσεις

- Το 18% του πληθυσμού της Ευρώπης ζει κάτω από τα όρια της φτώχειας.
- Εκατομμύρια άστεγοι άνθρωποι ζουν σε συνθήκες απόλυτης φτώχειας, απομονωμένοι κοινωνικά, με αποκλίνουσα συμπεριφορά, αναλφάβητοι, χωρίς ιατρική περίθαλψη.
- Η ύπαρξη φτώχειας είναι δείγμα της ανθρώπινης αδιαφορίας και απανθρωπιάς.
- Η συσσώρευση του πλούτου προκαλεί ανισότητες που διαγωνίζονται. Η εκμετάλλευση, η πορνεία, τα ναρκωτικά είναι συνηθισμένα φαινόμενα.

β. Προτάσεις

- Στήριξη από τις κυβερνήσεις του κοινωνικού κράτους με μέτρα για παιδεία, υγεία και μεταφορά.
- Ενίσχυση της «δια βίου» εκπαίδευσης.
- Αύξηση επιδομάτων στους ανέργους και τους απόρους.
- Ισότιμη αντιμετώπιση ανδρών και γυναικών.
- Ανακατανομή του πλούτου, κοινωνική πρόνοια, οικογενειακός προγραμματισμός.
- Ανάλυση σίτισης των απόρων από τους δήμους.
- Επιβολή ποινών σε όσους εκμεταλλεύονται απόρους και μικρά παιδιά.
- Οικονομική ενίσχυση για τις σπουδές παιδιών που προέρχονται από

- φτωχές οικογένειες. Αύξηση των συντάξεων. Μέρριμα για τις πολύτεκνες οικογένειες.
- Φορολογική μεταρρύθμιση, με σκοπό την ανακούφιση ασθενέστερων οικονομικά ομάδων.

9. ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΣΜΟΣ

α. Επισημάνσεις

- Η δομή της σύγχρονης κοινωνίας ρυθμίζεται από τους νόμους της ελεύθερης αγοράς και στοχεύει στη μεγιστοποίηση του κέρδους, την ύπαρξη ποικιλίας προϊόντων, στη στροφή προς τον υλικό ευδαιμονισμό, με συνέπειες το άγχος και τη μαζικοποίηση, στην υπερκατανάλωση, την ξενομανία και τον αποπροσανατολισμό από τα σοβαρά προβλήματα.
- Η λανθασμένη αντίληψη για το νόημα της ζωής, η αλλαγή στην ιεράρχηση των αξιών, η απληστία, η υπερεκμετάλλευση πρώτων υλών συνέβαλαν στον υπερκαταναλωτισμό.
- Η κατανάλωση γίνεται αυτοσκοπός, το επιτάσσει η μόδα και το ενισχύει η διαφήμιση και τα Μ.Μ.Ε. με τα καταναλωτικά πρότυπα που καθημερινά προβάλλονται.
- Χάνεται η κριτική σκέψη και προσωπική σφραγίδα, το άτομο γίνεται απρόσωπη μονάδα.
- Η μόδα είναι αναπόσπαστο στοιχείο του υπερκαταναλωτισμού, κρατά δέσμó της το μέσο άνθρωπο και δημιουργεί ψυχολογικά, κυρίως, προβλήματα στις οικογένειες των κατώτερων ή μέσων οικονομικά τάξεων. Παράλληλα, οδηγεί στη μαζοποίηση και ομοιομορφία και καθορίζει τα καταναλωτικά πρότυπα.

β. Προτάσεις

- Ιεράρχηση και μείωση των αναγκών. Αναθεώρηση της υλιστικής νοοτροπίας.
- Αποφυγή των καταναλωτικών προτύπων και προβολή από τα Μ.Μ.Ε., το σχολείο και τους πνευματικούς ανθρώπους υγιών προτύπων.
- Μέτρα για τον περιορισμό της καταναλωτικής μανίας.
- Απαγόρευση των καταναλωτικών δανείων.
- Καλλιέργεια της ορθής καταναλωτικής συνείδησης.
- Επανεκτίμηση αξιών και ιδανικών, σωστή διαπαιδαγώγηση.
- Νέος προσανατολισμός της παιδείας, με στόχο τη διαμόρφωση ολοκληρωμένης ψυχοπνευματικής προσωπικότητας, με δημιουργικά ενδιαφέροντα και επιλεγμένους στόχους.
- Καλλιέργεια κριτικής σκέψης και προβληματισμών για ευθυκρισία και ρεαλιστικές - σωστές ενέργειες.

10. ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

α. Επισημάνσεις

- Στην παγκοσμιοποιημένη οικονομία, εμφανίζεται αυξανόμενη αλληλοεξάρτηση κεφαλαίων, ατόμων, αξιών, ιδεών, στο πλαίσιο μιας ελεύθερης αγοράς.
- Σε αυτή κυριαρχούν: η διαπλοκή, τα συμφέροντα, τα διεθνή παραεξουσιαστικά κέντρα, ο κίνδυνος της κατάρρευσης των εθνικών οικονομιών, η αύξηση της ανεργίας, η ομοιομορφία και η ισοπέδωση, ο ρατσισμός, η παραοικονομία.

β. Προτάσεις

- Καλλιέργεια της εθνικής παιδείας.
- Εφαρμογή των αρχών του υγιούς διεθνισμού.
- Κοινωνική πολιτική για τους ασθενέστερους οικονομικά.
- Καταπολέμηση της ανεργίας.

11. ΕΡΓΑΣΙΑ - ΑΝΕΡΓΙΑ

α. Επισημάνσεις

- Υψηλό το ποσοστό ανεργίας στη χώρα μας.
- Οι νέοι νιώθουν ανασφάλεια.
- Μεγάλο το πρόβλημα στους πτυχιούχους.

Συνέπειες:

- Έξαρση βίας, εγκληματικότητας.
- Κοινωνική και οικονομική ανισότητα.
- Εσωτερική και εξωτερική μετανάστευση.
- Ερήμωση υπαίθρου.
- Συσσώρευση ατόμων στις μεγαλοπόλεις.
- Εγκατάλειψη πρωτογενούς τομέα παραγωγής (κυρίως γεωργίας και κτηνοτροφίας).
- Μείωση αγοραστικής δύναμης.
- Ψυχολογικά προβλήματα - Αλκοόλ - Ναρκωτικά - Αυτοκτονίες.
- Διάλυση της οικογένειας.

β. Προτάσεις

- Έλεγχος μεταναστών.
- Σωστός Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός και γνωριμία των νέων με νέα επαγγέλματα.
- Δημιουργία μεγάλων παραγωγικών μονάδων.
- Κατάργηση της πολυθεσίας.
- Υποστήριξη ελληνικών προϊόντων.
- Αξιοκρατία, κατάργηση «μέσου» και ρουσφετιού.

- Κίνητρα για παραμονή νέων στην επαρχία. Αποκέντρωση.
- Ενίσχυση της γεωργίας και της κτηνοτροφίας.
- Μείωση ορίου συνταξιοδότησης.
- Στήριξη από την πολιτεία των νέων επιχειρηματιών.
- Μείωση ωραρίου εργασίας.
- Τηλεεργασία.
- Μείωση των εισακτέων σε ΑΕΙ-ΤΕΙ.
- Δημιουργία τέταρτης βάρδιας.
- Επιμήκυνση της διάρκειας του επιδόματος ανεργίας, αύξηση.

12. ΓΕΩΡΓΙΑ

α. Επισημάνσεις

- Η Ελλάδα φημίζεται για την παραγωγή γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων.
- Η γεωργία αποτελεί βασικό παράγοντα της οικονομίας.
- Η γεωργία συμβάλλει στην ανάπτυξη του εμπορίου, προσφέροντας νέες θέσεις εργασίας.
- Η τεχνολογία βοήθησε τη γεωργία και αύξησε την παραγωγή. Έτσι, αναπτύχθηκε η αγροτική εθνική οικονομία. Αυξήθηκαν οι εξαγωγές και βελτιώθηκε το βιοτικό επίπεδο των αγροτών.
- Η καπνοκαλλιέργεια συμβάλλει στην οικονομική, κοινωνική και πολιτισμική ζωή των κατοίκων.
- Όμως, η γεωργία παραμελείται από την πολιτεία. Λίγες είναι οι κρατικές επιδοτήσεις. Πολλές, όμως, οι φορολογικές επιβαρύνσεις.
- Χαμηλές οι αγροτικές συντάξεις. Ανεπαρκής η ιατροφαρμακευτική περίθαλψη. Η ζωή των αγροτών δύσκολη και σε κλίμα αβεβαιότητας.
- Οι μεγάλες εταιρείες και οι συνεταιρισμοί εκμεταλλεύονται τους αγρότες.
- Η ελληνική γεωργία αναγκάζεται να ακολουθήσει τις πολιτικές της Ε.Ε. Πίεση από την Ευρώπη για κατάργηση του καθεστώτος προμοδότησης καπνών.
- Κατάργηση του Οργανισμού Καπνού.
- Το κόστος παραγωγής υπερβαίνει πολλές φορές τα έσοδα.
- Τα Μ.Μ.Ε. δεν προβάλλουν τα γεωργικά επαγγέλματα, αλλά τα υποβαθμίζουν.
- Τα παιδιά των αγροτών δεν πτοούνται από την αδιαφορία όλων. Είναι πιο προσγειωμένα απέναντι στα προβλήματα από τα παιδιά άλλων επαγγελματιών.
- Τα γεωργικά μηχανήματα είναι πολύ ακριβά.
- Υψηλές οι τιμές των ζωοτροφών.
- Χαμηλή τιμή για το ελαιόλαδο.
- Τα έσοδα από τις πωλήσεις σταφυλιών - σταφίδας μόλις καλύπτουν την αγορά φυτοφαρμάκων.
- Από το 1987 άρχισε η κατάρρευση της αγροτιάς. Ευθύνονται και οι κυβερνήσεις.
- Οι αγροτικές οικογένειες, κυρίως οι πολύτεκνες, αντιμετωπίζουν μεγάλο οικονομικό πρόβλημα.

ΣΥΝΘΕΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

- Χτυπητή είναι η αντίφαση: πώληση σε φτηνές τιμές από τους αγρότες και αγορά σε ακριβές τιμές από τους καταναλωτές. Τα κέρδη πηγαίνουν στους μεσάζοντες.
- Έλλειψη πληροφόρησης σχετικά με τις νέες μεθόδους καλλιέργειας.
- Υψηλά τα ενοίκια. Ανυπαρξία αρδευτικών έργων.
- Αγωνία για την κατάργηση των επιδοτήσεων στο βαμβάκι και τον καπνό.
- Η γεωργία είναι ανεξάρτητο επάγγελμα, αλλά εξαρτάται από τις καιρικές συνθήκες (απρόοπτα καιρικά φαινόμενα). Γι' αυτό, ο αγρότης εγκαταλείπει την ύπαιθρο, για να αναβαθμίσει τη ζωή του. Σβήνουν, έτσι, οι κοινότητες.
- Οι αγρότες προτιμούν τους ξένους εργάτες, γιατί αμείβονται λιγότερο.
- Η φωνή του αγρότη δεν ακούγεται. Είναι δικαιολογημένες οι κινητοποιήσεις. Αισθάνονται ότι ζητούν ελεημοσύνη.
- Πολλά παιδιά αγροτών έχουν χαμηλή επίδοση στο σχολείο, γιατί βοηθούν τους γονείς τους στην καλλιέργεια.
- Καθυστερούν οι ήδη χαμηλές αποζημιώσεις.
- Οι αγρότες δεν ενημερώνονται για την ποσότητα των προϊόντων που ζητά η αγορά.
- Ο νομός Πέλλας, καθότι γεωργικός, υστερεί στην ανάπτυξη. Καλλιεργούσαν το ροδάκινο και ο τόπος ευημερούσε. Η τιμή του, όμως, έπεσε και όλα άλλαξαν.
- Η ποσότητα για το γάλα αφαιρεί σημαντικά ποσά από τους αγρότες.
- Οι ασφαλισμένοι στον ΟΓΑ πρέπει να δίνουν «φακελάκι».
- Στα Χανιά το λάδι είναι ανώτερης ποιότητας από τα ξένα, αλλά δεν προωθείται στην αγορά.
- Χωρίς ενημέρωση οι αγρότες για την επικινδυνότητα των χημικών ουσιών που χρησιμοποιούν στις καλλιέργειες.
- Το ελληνικό λάδι εξάγεται και επανεισάγεται τυποποιημένο.
- Η Ε.Ε. δεν προωθεί παραδοσιακές καλλιέργειες.
- Η δανειοδότηση από τράπεζα οδηγεί σε αδιέξοδο.
- Ο αγροτικός πληθυσμός φθίνει.

β. Προτάσεις

- Κρατική στήριξη των αγροτικών προϊόντων.
- Έργα υποδομής (οδοποιία, αρδευτικά έργα).
- Αύξηση του γεωργικού κλήρου.
- Λειτουργία των συνεταιρισμών με κριτήριο την επαγγελματική αλληλεγγύη, όχι το προσωπικό όφελος.
- Αναβάθμιση των υπηρεσιών υγείας που προσφέρονται στους αγρότες.
- Ενίσχυση του αγροτουρισμού.
- Αύξηση των επιδοτήσεων.
- Ελάττωση της τιμής των λιπασμάτων, των φαρμάκων και των καυσίμων.
- Καλύτερες τιμές για βαμβάκι, καπνό, λάδι.
- Άμεση καταβολή αποζημιώσεων.
- Παροχή χαμηλότοκων δανείων.
- Αξιοπρεπείς συντάξεις, να δίνεται νωρίτερα σύνταξη.

- Να βοηθήσει το κράτος και η Ε.Ε. για εναλλακτικές καλλιέργειες, ιδίως βιολογικές.
- Διαφήμιση των ελληνικών γεωργικών προϊόντων.
- Αναπροσαρμογή του ωραρίου των λαϊκών αγορών (8.00 - 16.00).
- Αύξηση των εξαγωγών, μείωση των εισαγωγών αγροτικών προϊόντων.
- Ο αγρότης πρέπει να γνωρίζει την αγροτική πολιτική της Ε.Ε.
- Δημιουργία ενός φορέα για τη διαχείριση, μεταποίηση και πώληση των προϊόντων.
- Αναγραφή στη συσκευασία, εάν ένα προϊόν είναι μεταλλαγμένο.
- Αύξηση των αποζημιώσεων για τις καταστροφές.
- Διορισμός γεωπόνων.
- Χρηματοδότηση για υβρίδια.
- Δεξαμενές για συγκέντρωση ύδατος.
- Προγραμματισμός καλλιεργειών.
- Έμφαση στην ποιότητα των προϊόντων.
- Σχεδιασμός γεωργικής εκπαίδευσης.
- Περιβαλλοντική αγωγή στα σχολεία.
- Ολοκλήρωση των έργων εκτροπής του Αχελώου.
- Κίνητρα για να παραμείνουν οι νέοι στην επαρχία και να ασχοληθούν με τη γεωργία.
- Αύξηση ποσοστώσεων.
- Να μην κόψει το κράτος την επιδότηση για τις καλλιέργειες.
- Χρήση μη καρκινογόνων φυτοφαρμάκων.
- Θέσπιση προγραμμάτων απασχόλησης ανέργων αγροτών.
- Κίνητρα στους κατοίκους της υπαίθρου για δημιουργία δικών τους επιχειρήσεων.
- Να μη γίνονται ασφαλιστικές κρατήσεις στους αγρότες.
- Μείωση φόρων στους αγρότες.
- Περισσότερα αρδευτικά έργα.
- Παρακολούθηση ποιότητας από ειδικό επιστημονικό προσωπικό.
- Δημιουργία γεωργικών σχολείων και κεντρική πληροφόρηση αγροτών για διαχείριση των φυσικών πόρων.
- Διαφημιστική εκστρατεία για το ελληνικό λάδι και τις ευεργετικές του ιδιότητες στον άνθρωπο σε σχέση με τα σπορέλαια.
- Να σταματήσει η παρακράτηση επιδότησης λόγω χρεών.
- Μεταφορά υπουργείων στην επαρχία.
- Περισσότερα αποστραγγιστικά έργα.
- Το κράτος να βοηθήσει περισσότερο τους μικροκαλλιεργητές και όχι τους μεγαλοϊδιοκτήτες.
- Δημιουργία εθνικού οργανισμού έρευνας νέων καλλιεργειών.
- Δίκτυο άρδευσης από την κάθε κοινότητα.
- Πρόστιμα σε όλους όσοι μολύνουν τα ποτάμια.
- Οικονομική ενίσχυση αγροτών για την αγορά γεωργικού εξοπλισμού.
- Συνταξιοδότηση αγροτών στα 60. Η σύνταξη να είναι 160 ευρώ.
- Να χαρακτηριστεί ανθυγιεινό το επάγγελμα του αγρότη.
- Επεξεργασία και τυποποίηση αγροτικών προϊόντων στον τόπο παραγωγής.

13. ΔΑΣΗ

α. *Επισημάνσεις*

- Πολύτιμη η προσφορά των δασών: ήπιο κλίμα, τροφή, ξυλεία, οξυγόνο, προστασία από καύσωνες, κατασκευή επίπλων, χαρτιού, θέρμανση, ψυχική και πνευματική ανάταση, αναζωογόνηση, ρετσίνα.
- Αποτελούν εθνική κληρονομιά. Είναι παράδεισος προσφοράς για τον άνθρωπο. Πηγή ζωής. Αναπτύσσονται μέσα σε αυτά φυτικοί και ζωικοί οργανισμοί.
- Στις βιομηχανικές κοινωνίες, ο άνθρωπος κατέστρεψε το περιβάλλον.
- Άκρως ανησυχητικός ο ρυθμός καταστροφής των δασών. Καταστρέφεται για καθαρά εμπορικούς λόγους (υλοτόμηση - οικοπεδοποίηση).
- Εμπρησμοί: έγκλημα κατά του κοινού συμφέροντος.
- Το κράτος αδυνατεί να το προστατέψει.

Συνέπειες από την καταστροφή των δασών:

- α) Έλλειψη οξυγόνου, άνοδος θερμοκρασίας (φαινόμενο θερμοκηπίου).
- β) Πλημμύρες, έλλειψη νερού.
- γ) Καταστροφή τροφικής αλυσίδας.

β. *Προτάσεις*

- Αποτελεσματικότερη προστασία δασών.
- Εγρήγορση και εκπαίδευση πολιτών και συνεργασία με υπηρεσίες για αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση και κατάσβεση των πυρκαγιών.
- Υποχρεωτική κήρυξη ως αναδασωτέας της έκτασης που καίγεται.
- Σύλληψη και δίωξη των εμπρηστών.
- Δημιουργία μεγάλων εθνικών πάρκων.
- Αύξηση θέσεων εργασίας για την προστασία της χλωρίδας και πανίδας.
- Προσοχή στις πυρκαγιές και άμεση ενημέρωση της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας. Καλύτερος εξοπλισμός της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας.
- Εθνικό Κτηματολόγιο.
- Να καθαρίζονται τα ξερόχορτα.
- Αναδάσωση όχι μόνο σε καμένες περιοχές.
- Αντιπυρικές ζώνες.
- Σωστός προγραμματισμός για την προστασία του περιβάλλοντος.
- Η αγάπη για το πράσινο και το περιβάλλον, γενικά, να καλλιεργείται απ' το σχολείο.
- Τηλέφωνα στα δάση για άμεση ενημέρωση των ειδικών υπηρεσιών.
- Το πρόβλημα της καταστροφής του περιβάλλοντος να προβάλλεται από τα Μ.Μ.Ε.
- Αύξηση δυναμικού Πυροσβεστικής Υπηρεσίας.
- Πρόσληψη μονίμων δασοπυροσβεστών.
- Περιπολίες στα δάση από Αστυνομία, Πυροσβεστική.
- Οικολογικές οργανώσεις για την προστασία των δασών και των ζώων.
- Περιορισμός αλόγιστης χρήσης της ξυλείας.
- Να μη ρυπαίνουμε τα δάση.
- Αυστηροί νόμοι για όσους, από πρόθεση και αμέλεια, προκαλούν καταστροφή στα δάση.

14. ΑΛΙΕΙΑ

α. Επισημάνσεις

— Σε βαθιά κρίση ο κλάδος της αλιείας.

Αιτίες αυτής της κρίσης είναι:

— Λαθραλιεία, μόλυνση, μείωση αλιευτικών πεδίων, έλλειψη επιστημονικών στοιχείων, μικρή συμμετοχή των νέων στην αλιεία. Ανύπαρξτο συνεταιριστικό κίνημα, έλλειψη οργανωμένων αγορών υπό τον έλεγχο των αλιέων, κερδοσκοπία, έλλειψη χρηματοδότησης, εισαγωγές, απουσία ελέγχου στα ψαροκάικα.

β. Προτάσεις

- Ενίσχυση των ψαράδων που τα δελφίνια καταστρέφουν τα δίχτυα τους.
- Νόμος που θα καθορίζει πόσα ψάρια μπορεί να βγάλει το κάθε καΐκι.
- Υπεύθυνη αλιευτική πολιτική.
- Θέσπιση μέτρων διαχείρισης πόρων, μέτρων προστασίας γόνων.
- Πάταξη της λαθραλιείας και αποτροπή της μόλυνσης των υδάτων.
- Επαγγελματική εκπαίδευση των αλιέων.
- Κίνητρα για τους συνεταιρισμούς.
- Σήμα ποιότητας στα προϊόντα.
- Διαφήμιση ελληνικών αλιευμάτων.
- Μπορεί και πρέπει να συνδυασθεί η προστασία των υδροβιότοπων μιας περιοχής με την αλιεία και τις μονάδες ιχθυοκαλλιέργειας, οι οποίες πρέπει και αυτές να ελέγχονται, αλλά και να προστατεύονται.
- Όπου κρίνεται αναγκαίο, ύστερα από μελέτες ειδικών, να υπάρχουν «ζώνες αυστηρής προστασίας» με συγκεκριμένες προδιαγραφές των όποιων μικρών παραγωγικών μονάδων ιχθυοκαλλιέργειας.
- Αυστηρά μέτρα και τήρησή τους για να παταχθεί η λαθραλιεία.

15. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

α. Επισημάνσεις

- Η Ελλάδα, με το ιστορικό ενδιαφέρον και τις φυσικές ομορφιές της, είναι χώρα κατ' εξοχήν τουριστική.
- Ο τουρισμός ξεκίνησε από την Αρχαία Ελλάδα με τους πανελλήνιους αγώνες και συνεχίστηκε και εξελίχθηκε με την ανάπτυξη των συγκοινωνιών και επικοινωνιών, την άνοδο του βιοτικού και πολιτιστικού επιπέδου.
- Οι φτηνές τιμές, η ωραία φύση, αλλά και η ποιότητα των παρεχομένων υπηρεσιών, η νόστιμη κουζίνα, η φιλοξενία και ο γοητευτικός τρόπος ζωής συντελούν στην τουριστική ανάπτυξη.
- Ο τουρισμός είναι πηγή εσόδων, αλλά και ευκαιρία γνωριμίας των λαών μεταξύ τους.
- Η οικονομία των νησιών στηρίζεται το καλοκαίρι στον τουρισμό. Όμως, δεν αρκεί ο τουρισμός για να συντηρήσει τα μικρά νησιά.

Θετικές συνέπειες του τουρισμού:

- Συμβάλλει στην ειρήνη και το αθλητικό πνεύμα.
- Δίνει λύσεις στην ανεργία.
- Βγάζει τον άνθρωπο από την απομόνωση.
- Συντελεί στην οικονομική εξυγίανση με την εισροή συναλλάγματος.
- Ανάπτυξη εμπορίου.
- Αξιοποιούνται διάφορες περιοχές.
- Αύξηση κατανάλωσης βιοτεχνικών και αγροτικών προϊόντων.
- Δημιουργία βασικών έργων υποδομής. Εξωραϊσμός της χώρας.
- Χάρη στους τουρίστες ζουν χιλιάδες οικογένειες.
- Μας φέρνει σε επαφή με ξένους και μαθαίνουμε τη γλώσσα τους και τις ιδέες τους.

Αρνητικές συνέπειες του τουρισμού:

- Αλλοιώνονται τα παραδοσιακά και τα πολιτιστικά στοιχεία του τόπου μας.
- Καλλιεργείται η ξενομανία. Αλλοτρίωση γλώσσας και παράδοσης.
- Καταστρέφεται το φυσικό περιβάλλον, αφού με τα ξενοδοχεία καταστρέφονται τα δάση.
- Καταστρέφονται οι υδροβιότοποι.
- Οι τουρίστες καταστρέφουν τα αρχαία μνημεία.
- Αρχαιοκαπηλία.
- Φθορά ηθών και εθίμων.
- Αύξηση της διαφθοράς και της εγκληματικότητας.

Γενικά για τον τουρισμό:

- Η Ελλάδα δεν αξιοποιείται τουριστικά όσο θα έπρεπε.
- Απαράδεκτη συμπεριφορά απέναντι στους τουρίστες.
- Κακόγουστα καταλύματα. Ακαλαίσθητες πινακίδες.
- Τα νησιά μένουν ανεκμετάλλευτα το χειμώνα, παρ' ό,τι διαθέτουν ήλιο και ιαματικά νερά.
- Τελευταία, παρατηρείται μείωση της τουριστικής κίνησης λόγω κακής ποιότητας διαφήμισης και απουσίας ικανών ανθρώπων να προσελκύσουν τουρίστες υψηλής ποιότητας.
- Στην Ευρώπη έχει περάσει το μήνυμα: «Ελλάδα: φαί - φθηνές διακοπές». Ο ΕΟΤ προβάλλει στοιχεία μη αυθεντικά και φολκλόρ, όπως το μπουζούκι, τους τσολιάδες και το σουβλάκι.
- Έχουμε αξιόλογη τουριστική υποδομή με πολυτελή ξενοδοχεία (παρά τα άθλια καταλύματα σε ορισμένα νησιά).
- Ο τουρισμός μειώθηκε λόγω της πρόσφατης κρίσης στα Βαλκάνια.
- Όσοι δε διαθέτουν ψυχικά και πολιτιστικά «αντισώματα», εύκολα υποκύπτουν σε ξένους τρόπους και πρότυπα συμπεριφοράς.
- Για τα αρνητικά, δεν είναι υπεύθυνος ο τουρισμός, αλλά η έλλειψη προγράμματος, συντονισμένης δράσης, πνευματικής και οικονομικής υποδομής.

β. Προτάσεις

- Αναβάθμιση ξενοδοχείων.
- Προστασία περιβάλλοντος.
- Τουριστικά προγράμματα. Προβολή της παράδοσης.
- Βελτίωση θαλασσιών συγκοινωνιών.
- Η πολύπλευρη παιδεία θα μας βοηθήσει να αποφύγουμε καθετί κακό από τους τουρίστες και να κρατήσουμε τα καλά.
- Να μάθουν οι Έλληνες να συμπεριφέρονται καλά στους ξένους. Ανάπτυξη τουριστικής συνείδησης.
- Κρατική μέριμνα για οδοκαθαριστές, φύλακες αρχαιολογικών χώρων, επιχορήγηση έργων υποδομής, διεύρυνση λειτουργίας μουσείων.
- Όχι στην εκμετάλλευση τουριστών για το κέρδος.
- Επαγγελματική κατάρτιση σε τουριστικές σχολές.
- Διακριτικός έλεγχος στους επισκέπτες μας.
- Διατήρηση της παράδοσης, όχι ξενομανία.
- Πάταξη λαθρεμπορίου, εμπορίου ναρκωτικών, οργανωμένου εγκλήματος.
- Καθαριότητα, καλαισθησία.
- Ευγένεια και εξυπηρέτηση από τους ξενοδόχους και τους σερβιτόρους (όχι δουλοπρέπεια).
- Τόνωση οικοτουρισμού, με προβολή ντόπιων προϊόντων.
- Σχεδιασμός τουριστικής υποδοχής ατόμων με ειδικές ανάγκες.
- Αξιοποίηση και προβολή των θεραπευτικών βοτάνων.
- Θαλάσσια πάρκα στα νησιά για ερασιτέχνες ψαράδες - δύτες. Δάνεια για οικοτουρισμό.
- Ξενοδοχειακές μονάδες τοπικής αρχιτεκτονικής και αισθητικής.
- Αξιοποίηση του χειμερινού τουρισμού.
- Ανάπτυξη του ορεινού τουρισμού.
- Ανάπτυξη του συγκοινωνιακού δικτύου της χώρας.
- Αυστηρή τιμωρία των αρχαιοκαπήλων.
- Παροχή χαμηλότοκων δανείων για τους επιχειρηματίες που ασχολούνται με τον τουρισμό.
- Αναπαλαίωση μνημείων.
- Συχνά δρομολόγια πλοίων για τα νησιά.
- Οργάνωση φθινοπωρινού - χειμερινού αγροτουρισμού.
- Διαφήμιση της Ελλάδας, βασισμένη στις σύγχρονες απαιτήσεις, ώστε η χώρα μας να γίνει ανταγωνιστική.
- Ανάπτυξη του τουρισμού υγείας (ιαματικές πηγές και λουτρά κ.ά.).
- Τήρηση ωραρίου κοινής ησυχίας. Χρήση ηχομονωτικών υλικών από ιδιοκτήτες μαγαζιών.
- Να προσεχθεί ιδιαίτερα η ανάπτυξη του τουρισμού στην Κύπρο.

16. ΕΝΕΡΓΕΙΑ

α. Επισημάνσεις

- Με την ιλιγγιώδη αύξηση της τεχνολογίας, οι «παραδοσιακές» πηγές ενέργειας τα τελευταία 200 χρόνια (γαιάνθρακες - πετρέλαιο - ατομική και πυρηνική ενέργεια) προκάλεσαν μεγάλη καταστροφή στο περιβάλλον.

- Με την υπερεκμετάλλευση μειώνονται με πολύ γοργούς ρυθμούς και τείνουν να εξαντληθούν.
- Η εξοικονόμηση ενέργειας λειτουργεί προς όφελος των καταναλωτών και της εθνικής Οικονομίας.
- Η αύξηση εργοστασίων πυρηνικής ενέργειας αποτελεί διαρκή κίνδυνο για την ανθρωπότητα.
- Οδηγεί στη μόλυνση του οικοσυστήματος και σε αναπνευστικές νόσους στους ανθρώπους.
- Δεν αξιοποιούνται ήπιες εναλλακτικές πηγές ενέργειας, όπως γεωθερμική, ηλιακή.

Πυρηνική ενέργεια:

- Χρησιμοποιείται και για ειρηνικούς σκοπούς. Λύνει το ενεργειακό πρόβλημα.
- Η ελεγχόμενη χρήση της μπορεί να είναι ευεργετική.
- Η ανεξέλεγκτη χρήση της αποβαίνει καταστροφική (βραχυχρόνιες και μακροπρόθεσμες βλάβες).
- Τα πυρηνικά απόβλητα είναι επικίνδυνα.
- Διαμάχη μεταξύ κυβερνήσεων για τον τρόπο διαχείρισης αποβλήτων.
- Τα θαμμένα απόβλητα πιθανόν να αποτελούν απειλή για επόμενες γενεές.
- Λογική χρήση της πυρηνικής ενέργειας συμβάλλει στη βιομηχανική ανάπτυξη και παραγωγή, συντελεί στην ανάπτυξη της οικονομίας, σπάει το μονοπώλιο των ενεργειακών πόρων, συμβάλλει στην οικονομική αυτονομία των κρατών.
- Η Greenpeace δραστηριοποιείται κατά της εφαρμογής της πυρηνικής ενέργειας.

β. Προτάσεις

- Να αξιοποιηθούν όσο γίνεται καλύτερα και αποτελεσματικότερα, με συντονισμένες προσπάθειες όλων, οι ήπιες μορφές ενέργειας, όπως: η υδροηλεκτρική, η οποία μέχρι τώρα καλύπτει μόνο το 10% της παγκόσμιας κατανάλωσης ενέργειας.
- Στροφή εντατική και σ' άλλες μορφές ενέργειας φιλικές στο περιβάλλον: αιολική, ηλιακή, γεωθερμική, υδροηλεκτρική.
- Γενική ανακύκλωση, ώστε ένα προϊόν να ξαναχρησιμοποιείται και να μειώνεται η απαραίτητη ενέργεια για την παραγωγή του.
- Χρήση πυρηνικής ενέργειας, αφού πρώτα διασφαλιστεί η παραγωγή της και η μη διαρροή της.
- Χρηματοδότηση ερευνών για την ανακάλυψη νέων πηγών ενέργειας φιλικών προς το περιβάλλον.
- Μπορούμε να εξαγάγουμε ανακυκλώσιμη ενέργεια και σε τρίτες χώρες με οικονομικά και πολιτικά οφέλη.
- Να γίνει εκμετάλλευση της βιομάζας για την παραγωγή ενέργειας.
- Σωστές προδιαγραφές για την εφαρμογή της πυρηνικής ενέργειας. Χρήση της μόνο για ειρηνικούς σκοπούς και σε επιστημονικές εφαρμογές.
- Διεθνής συμφωνία για πυρηνικό αφοπλισμό.
- Έλεγχος ποιότητας και ποσότητας καυσίμων.

- Οι άνθρωποι, σε ατομικό επίπεδο, να φροντίσουν για την εξοικονόμηση ενέργειας.

17. ΥΔΑΤΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ

α. Επισημάνσεις

- Νερό: θεμελιακό στοιχείο της ανθρώπινης διαβίωσης και του πολιτισμού.
- Μειώνονται τα αποθέματα νερού στον πλανήτη.
- Μετεωρολόγοι υπολογίζουν ότι σε 25 χρόνια η ποσότητα νερού για κάθε άτομο θα μειωθεί στο μισό.
- Η έλλειψη υδάτινων πόρων καθίσταται σοβαρό παγκόσμιο πρόβλημα, που θέτει σε κίνδυνο το μέλλον του πλανήτη.
- Το νερό είναι αγαθό εν ανεπαρκεία με κύριο υπεύθυνο τον άνθρωπο. Με την αλόγιστη εκμετάλλευσή του, υποθηκεύεται το μέλλον της ανθρωπότητας.
- Έκθεση του Ο.Η.Ε. αναφέρει: 5.000.000 άνθρωποι το χρόνο πεθαίνουν από έλλειψη νερού.
- Δεν υπάρχουν συστήματα υδροδότησης σε πολλά μέρη του κόσμου.
- Η υπερβολική και χωρίς προγραμματισμό εκμετάλλευση των υπογείων υδάτων για άρδευση επιδεινώνει το πρόβλημα. Αβεβαιότητα για το μέλλον.
- Έχει αυξηθεί η ζήτηση, ενώ χάνονται άσκοπα εκατομμύρια λίτρα νερού.
- Τα αποθέματα νερού συχνά μολύνονται από παράσιτα, λιπάσματα και διάφορες χημικές ουσίες.
- Το νερό, εκτός από ύδρευση και άρδευση, χρησιμοποιείται και για υδροηλεκτρικά έργα.
- Τους πολίτες διακρίνει υπερκαταναλωτική συμπεριφορά απέναντι στο νερό.
- Ανύπαρκτη στην Ελλάδα η προστασία του υδροφόρου ορίζοντα.
- Η άνιση κατανομή υδάτων, αιτία δημιουργίας προβλήματος λειψυδρίας.
- Άλλες αιτίες σπανιότητας του νερού: υπερπληθυσμός της γης, αλλαγή των συνθηκών διαβίωσης και η τεχνολογική ανάπτυξη.
- Επέκταση και εντατικοποίηση άρδευσης επιτείνει το πρόβλημα. Κακή διαχείριση νερού.
- Μόλυνση υδροφόρων στρωμάτων από φυτοφάρμακα.
- Ανησυχητικά μηνύματα, ιδίως για το θεσσαλικό κάμπο. Υφάλμυρο νερό παράκτιων περιοχών και έλλειψη νερού σε νησιά κατά τους θερινούς μήνες.
- Διαρροές στο σύστημα υδροδότησης λόγω παλαιότητας.
- Αλλοιώνεται η ποιότητα του νερού.

β. Προτάσεις

- Το πρόβλημα της λειψυδρίας μπορεί να λυθεί με εκστρατεία ενημέρωσης, για τη σωστή διαχείριση των υδάτινων πόρων.
- Μείωση σπατάλης νερού στη γεωργία.
- Η άσκοπη κατανάλωση του νερού να κοστολογείται ακριβά.

ΣΥΝΘΕΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

- Οι κυβερνήσεις να δεσμεύσουν κονδύλια για έργα υποδομής σχετικών με το νερό.
- Αξιοποίηση των επιφανειακών υδάτων με φράγματα.
- Οι ίδιοι οι πολίτες να συνειδητοποιήσουν το μέγεθος του προβλήματος.
- Καθαρισμός και επαναχρησιμοποίηση του νερού.
- Επεξεργασία λυμάτων. Ανακύκλωση και βιολογικός καθαρισμός.
- Άμεση καταγραφή της ποιότητας του πόσιμου νερού.
- Νόμος πρέπει να ορίζει τον αριθμό των κυβικών μέτρων που είναι αναγκαία ανά στρέμμα.
- Να μη χρησιμοποιείται πόσιμο νερό για το πότισμα.
- Να σταματήσουν τη χορήγηση αδειών για υπόγεια άντληση νερού.
- Σύγχρονα αρδευτικά δίκτυα.
- Αντικατάσταση του δικτύου ύδρευσης. Χλωρίωση του πόσιμου νερού.
- Σύνταξη υδρολογικού χάρτη της χώρας.
- Αξιοποίηση ποιοτικά αναβαθμισμένων υδάτων.
- Δεξαμενές για συγκέντρωση νερού το χειμώνα.
- Σεμινάρια στους αγρότες και κίνητρα για την οικονομία του νερού.
- Ενδιαφέρον πολιτείας - πολιτών για τους υδροβιότοπους.
- Κονδύλια από την Ε.Ε. για την εκμετάλλευση των υδάτινων πόρων.
- Χρησιμοποίηση εκτοξευτήρων χαμηλής πίεσης υδάτων για άρδευση.
- Βιολογικός καθαρισμός σε μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες.
- Δημιουργία θερμοκηπίων.
- Έλεγχος της αλόγιστης τουριστικής ανάπτυξης.

18. ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

α. Επιστημάνσεις

- Συμβάλλει στην άνοδο του βιοτικού επιπέδου.
 - Συχνά η τεχνολογική πρόοδος έχει αρνητικές συνέπειες στον άνθρωπο και στο φυσικό περιβάλλον.
 - Οι επιστήμονες γίνονται υποχείρια πολιτικών και οικονομικών συμφερόντων.
 - Φόβος για μελλοντική απόλυτη κυριαρχία των μηχανών σε βάρος των ανθρώπων.
 - Η τεχνολογία γίνεται υπηρέτης του χρήματος, μεγάλωσε το χάσμα πλούσιων - φτωχών.
 - *— Χάσμα τεχνολογικού - ηθικοπνευματικού πολιτισμού.
 - Η ανάπτυξη της στην Ιατρική λυτρώνει, αλλά και φοβίζει.
- Οι συνέπειες -θετικές και αρνητικές- από τη χρήση της τεχνολογίας είναι:
- Αύξηση, βελτίωση και οργάνωση της παραγωγής. Μείωση κόστους παραγωγής.
 - Ταχύτερη επικοινωνία ανάμεσα στους ανθρώπους.
 - Βελτίωση μεταφορών, μείωση αποστάσεων.
 - Νέες θέσεις εργασίας, νέα επαγγέλματα.
 - Πληροφόρηση, εξ αποστάσεως εκπαίδευση.
 - Διευκόλυνση ατόμων με ειδικές ανάγκες.
 - Αλλοτρίωση και χαλάρωση ηθών, θεσμών.
 - Καταναλωτισμός, υλικός ευδαιμονισμός.

- Κίνδυνος πυρηνικού πολέμου, πυρηνική καταστροφή.
- Καταστροφή περιβάλλοντος.
- Τυποποιημένη εργασία.
- Ατομισμός, αποξένωση, απομόνωση ανθρώπου.
- Παρακολούθηση ιδιωτικής ζωής.
- Κίνδυνος παραπληροφόρησης μέσω της τεχνολογίας.
- Υποβάθμιση της χρήσης της γλώσσας.
- Υπονομεύεται η επικοινωνία και η συντροφικότητα.
- Υπέρμετρη χρήση ηλεκτρονικών συσκευών.
- Η ανάπτυξη της τεχνολογίας επέφερε αύξηση του άγχους.
- Αναγκαία η γνώση και χρήση Η/Υ.
- Κίνδυνοι για την υγεία από τη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών.
- Η τεχνολογική πρόοδος αυξάνει τις απαιτήσεις προσαρμογής των νέων.
- Η χρήση ρομπότ κάνει τους χρήστες μη σκεπτόμενους.
- Στην Ελλάδα δεν προωθείται – χρηματοδοτείται η επιστημονική έρευνα στους τομείς υψηλής τεχνολογίας.
- Καλοί Έλληνες ερευνητές εγκαθίστανται στο εξωτερικό.
- Ελάχιστες οι σχολές Βιοτεχνολογίας.
- Καμία βελτίωση εξοπλισμού Η/Υ στα σχολεία.

β. Προτάσεις

- Ανθρωπιστική παιδεία, ως αντίβαρο στην αλόγιστη χρήση της τεχνολογίας.
- Αντίσταση σε ό,τι μας κάνει αντικείμενα εκμετάλλευσης.
- Εξανθρωπισμός κοινωνικών δομών.
- Σωστή αξιοποίηση των εφευρέσεων και των επιστημονικών επιτευγμάτων.
- Η τεχνολογία στην υπηρεσία ανθρωποκεντρικού μοντέλου ανάπτυξης.
- Απαγόρευση μεταλλαγμένων προϊόντων.
- Νομοθετικό πλαίσιο λειτουργίας διαδικτύου.
- Οι επιστήμονες ν' αναλάβουν την κοινωνική τους ευθύνη, να κάνουν την αυτοκριτική τους.
- Οι Η/Υ στα σχολεία να μην αντικαταστήσουν τους καθηγητές.
- Καθηγητές πληροφορικής με ανθρωπιστική παιδεία.
- Όχι Η/Υ σε παιδικά δωμάτια.
- Προστασία ιδιωτικής ζωής.
- Καθιέρωση ηλεκτρονικών υπογραφών.
- Να κλείσουν τα πυρηνικά εργοστάσια.
- Συνδυασμός επιστήμης - τεχνολογίας - αρχαίας φιλοσοφίας.
- Κονδύλια σε κέντρα βιοτεχνολογικών εφαρμογών.
- Θέσπιση κώδικα βιοηθικής.
- Το κράτος να προστατέψει τα παιδιά από τα βιντεοπαιχνίδια.
- Οι γονείς να ελέγχουν τη χρήση Η/Υ από τα παιδιά.
- Ν' απαγορευτούν τα κινητά τηλέφωνα στα σχολεία.

19. ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΙ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΕΣ

α. Επισημάνσεις

- Άλλαξαν τον κόσμο της πληροφόρησης και του εμπορίου.

ΣΥΝΘΕΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

- Αλλάζουν τα δεδομένα γνώσεων στο σχολείο - εκπαίδευση.
- Βοηθούν στην επαγγελματική αποκατάσταση.
- Κίνδυνος ηλεκτρονικής παρακολούθησης της ιδιωτικής ζωής.
- Βλάβες στην υγεία από την υπέρμετρη χρήση τους.
- Οι νέοι τους χρησιμοποιούν για διασκέδαση, οι επαγγελματίες για εξοικονόμηση χρόνου.
- Κίνδυνος εξαπάτησης των χρηστών πιστωτικών καρτών.
- Ο τρόπος χρήσης προσδιορίζει την ωφελιμότητα ή τη βλάβη.
- Μεγάλο ποσοστό αγνοεί τη χρήση τους.

Θετικές συνέπειες από τη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών:

- Νέες θέσεις εργασίας.
- Πρόσβαση στη γνώση, μόρφωση.
- Οργάνωση εργασίας, συναλλαγών.
- Επικοινωνία με όλο τον κόσμο.
- Αύξηση της παραγωγικότητας.
- Εξασφάλιση ελεύθερου χρόνου.
- Τηλεδιασκέψεις.
- Τηλεϊατρική
- Εκπαίδευση ατόμων με ειδικές ανάγκες.
- Πλουραλισμός στην πληροφόρηση.
- Πρόσβαση σε μουσεία και βιβλιοθήκες.
- Ανάπτυξη φιλικών σχέσεων.

Αρνητικές συνέπειες:

- Εύκολη πρόσβαση στο διαδίκτυο σε ναρκωτικά, πορνογραφία, οργανωμένο έγκλημα, σατανιστές, φασίστες.
- Αναξιопιστία πολλές φορές των παρεχόμενων πληροφοριών.
- Ηλεκτρονική πειρατεία, υποκλοπές στοιχείων.
- Βλάβες στην ψυχοσωματική υγεία.
- Υποβαθμίζουν τις εθνικές γλώσσες.
- Παραβιάζουν την ιδιωτική ζωή.
- Απομονώνουν τους νέους.
- Στρέφουν στον καταναλωτισμό.
- Απομακρύνουν από το διάβασμα βιβλίων.

β. Προτάσεις

- Ελεγχόμενη χρήση.
- Αυστηρό νομοθετικό πλαίσιο λειτουργίας του διαδικτύου.
- Δημιουργική αξιοποίηση ελεύθερου χρόνου.
- Η ανθρωπιστική παιδεία να συμβάλλει στη σωστή αξιοποίηση.
- Σωστή καθοδήγηση από καθηγητές πληροφορικής.
- Πρόσβαση όλων των σχολείων στο διαδίκτυο.
- Οι παροχείς υπηρεσιών διαδικτύου να ενημερώνουν για την ασφάλεια των πληροφοριών.
- Σύνδεση των σχολείων με βιβλιοθήκες.

- Αύξηση των ωρών διδασκαλίας πληροφορικής.
- Κάθε παιδί να έχει τον Η/Υ του.

20. ΚΙΝΗΤΟ ΤΗΛΕΦΩΝΟ

α. Επιστημάνσεις

- Από αντικείμενο χρήσης, έγινε αντικείμενο εξάρτησης.
- Είναι δαπανηρό και αιτία σύγκρουσης με τους γονείς.
- Ενοχλητικό στο διάβασμα.
- Δημιουργεί προβλήματα υγείας.

β. Προτάσεις

- Ν' απαγορευτεί στους νέους η χρήση του κινητού στα σχολεία.

21. ΚΛΩΝΟΠΟΙΗΣΗ

α. Επιστημάνσεις

- Καταργεί την ατομικότητα.
- Η προσωπικότητα είναι ανεπανάληπτη.
- Είναι απειλή και ύβρις, βιασμός της φύσης.
- Κίνητρα: οικονομικά συμφέροντα, προβολή, πολιτικοκοινωνικές σκοπιμότητες.
- Η τεχνολογία της κλωνοποίησης μπορεί να βοηθήσει τον άνθρωπο, η κακή χρήση της μπορεί να είναι ολέθρια.
- Είναι μεγάλο επίτευγμα.
- Γεννά ελπίδες για σωτηρία από ανίατες ασθένειες.
- Βλασφημία η επιχείρηση κλωνοποίησης του Χριστού.
- Φόβος για δημιουργία στρατιών εγκληματιών.

β. Προτάσεις

- Να απαγορευτεί η κλωνοποίηση ή, τέλος πάντων, να μπου κανόνες που θα τη διέπουν.
- Εφαρμογή στην κτηνοτροφία για αύξηση της παραγωγής.
- Να χρησιμοποιείται μόνο για θεραπευτικούς λόγους.
- Σεβασμός στους νόμους της φύσης.
- Όχι στη νομοποίηση της επιστημονικής έρευνας, όταν παραβιάζει την ηθική.

22. ΤΡΟΦΙΜΑ

α. Επιστημάνσεις

- Οι Έλληνες παραμελούν τη διατροφή τους.

ΣΥΝΘΕΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

- Τυποποιημένα προϊόντα και γλυκά ενοχοποιούνται για καρδιοπάθειες, διαβήτη και άλλες ασθένειες.
- Πολλές τροφές είναι ανθυγιεινές, γιατί είναι μολυσμένες από χημικές ουσίες.
- Αδιαφορία στις προειδοποιήσεις της Greenpeace.
- Τρώμε χρώμα, συντηρητικά, ορμόνες, αντιβιοτικά.
- Φόβος και ανασφάλεια από τις τροφές που κυκλοφορούν.
- Τα σχολικά κυλικεία πωλούν απαγορευμένες από το ΥΠΕΠΘ τροφές.
- Η διατροφή είναι θέμα εκπαίδευσης.
- Ευθύνες της οικογένειας για τη μη σωστή διατροφή των νέων.
- Τα Μ.Μ.Ε. με τις διαφημίσεις συμβάλλουν αρνητικά.
- Το πρόβλημα της ποιότητας των ζωοτροφών είναι τεράστιο.
- Μεγάλο πρόβλημα τα μεταλλαγμένα προϊόντα και τα διατροφικά σκάνδαλα (τρελές αγελάδες).
- Τα μεταλλαγμένα προϊόντα προκαλούν αλλεργικές αντιδράσεις, επιδημίες, ανεξέλεγκτες βλάβες στην υγεία, μείωση των φυσικών καλλιεργειών, ρύπανση υδάτινων πόρων, αλλά και αύξηση σοδειάς, νέες ποικιλίες, προϊόντα ανθεκτικότερα στις ασθένειες.
- Η Ευρωπαϊκή Ένωση αρνήθηκε την υποχρεωτική σήμανση των μεταλλαγμένων.
- Σημαντικός για την Ελληνική Οικονομία και ανταγωνιστικός ο κλάδος των τροφίμων.
- Χαμηλές οι τιμές των αγροτικών προϊόντων.

β. Προτάσεις

- Να τρώμε πολλά φρούτα, λαχανικά, δημητριακά και τροφές πλούσιες σε βιταμίνες και ασβέστιο.
- Να χρησιμοποιούμε θερμοδομετρητή και να συμβουλευόμαστε διαιτολόγο.
- Επιστροφή στη φυσική διατροφή, στα λαχανικά και στα φρούτα εποχής.
- Ενημέρωση από τα Μ.Μ.Ε. και διατροφική εκπαίδευση.
- Έλεγχος στα σχολικά κυλικεία και τις αγορές.
- Επιδότηση βιολογικών καλλιεργειών.
- Όχι στα μεταλλαγμένα τρόφιμα.
- Να διαβάζουμε τις ετικέτες των τροφίμων.
- Αυστηρός έλεγχος στο κύκλωμα παραγωγής προϊόντων διατροφής.
- Τα επιστημονικά επιτεύγματα να μην χρησιμοποιούνται ανεξέλεγκτα και κερδοσκοπικά.
- Νομοθετική προστασία των πολιτών.
- Ενεργοποίηση των καταναλωτών.
- Να δώσουμε μάχη για την ποιότητα.
- Σωστές συσκευασίες και αποθήκευση των τροφών.

23. ΘΑΛΑΣΣΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

α. Επιστημάνσεις

- Καταστροφή ελληνικών θαλασσών από απόβλητα πλοίων, πετρέλαια, λιπάσματα, αυθαίρετη τουριστική εκμετάλλευση, αστικά λύματα.
- Η μόλυνση της θάλασσας σημαίνει αργό θάνατο.

β. Προτάσεις

- Ν' αποκτήσουμε οικολογική συνείδηση και με τη βοήθεια των Μ.Μ.Ε.
- Να ενταθούν οι περιπολίες των σκαφών του λυμενικού στις θάλασσες.
- Βιολογικός καθαρισμός των αστικών και βιομηχανικών λυμμάτων.
- Προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης σε όλα τα σχολεία.
- Αυστηρή νομοθεσία για παραβάτες, αυστηρή εφαρμογή.
- Περιορισμός στη χρήση των λιπασμάτων.
- Καλύτερες ωκεανογραφικές μελέτες.

24. ΝΑΥΤΙΛΙΑ

α. Επισημάνσεις

- Το Εμπορικό Ναυτικό βασικός συντελεστής οικονομικής ανάπτυξης.
- Οι εργαζόμενοι στο Ναυτικό δεν πληρώνονται όταν δεν έχουν εργασία.
- Τα παιδιά των ναυτικών στερούνται την οικογενειακή θαλπωρή.
- Προβληματικές στα περισσότερα πλοία οι συνθήκες εργασίας, και ασφάλειας.
- Ακατάλληλα για ταξίδια τα περισσότερα πλοία.
- Το κράτος παραμελεί την εμπορική ναυτιλία.
- Δυσσομία στο λιμάνι του Πειραιά, κυρίως το καλοκαίρι.
- Στο Σκαραμαγκά οι εργαζόμενοι παίζουν τη ζωή τους κορόνα - γράμματα.

β. Προτάσεις

- Νομοθετική προστασία των ναυτιλιακών εταιριών, κίνητρα για δημιουργία νέων.
- Εκσυγχρονισμός καραβιών, απόσυρση επικίνδυνων και παλαιών.
- Εκσυγχρονισμός των ναυπηγείων του Σκαραμαγκά.
- Καθαρισμός του λιμανιού του Πειραιά.
- Μέτρα για την ασφάλεια των επιβατών.
- Κυρώσεις σε παραβάτες της νομοθεσίας.
- Φίλτρα καθαρισμού στα καράβια.
- Αύξηση των μισθών των ναυτικών. Αύξηση του εφάπαξ των ναυτικών.

25. ΖΩΑ - ΖΩΟΦΙΛΙΑ

α. Επισημάνσεις

- Η αγάπη του ανθρώπου στα ζώα, σημαίνει ευαισθησία.
- Κίνδυνος εξαφάνισης ζώων από το αλόγιστο κυνήγι.
- Αδιαφορία πολιτείας, τοπικών φορέων, πολιτών.
- Ντροπή για την Ελλάδα ο τρόπος αντιμετώπισης των ζώων.
- Πολλά τα αδέσποτα σκυλιά, φοβίζουν τους διαβάτες.
- Κακοποίηση αδέσποτων.
- Η Πολιτεία – δήμιος σκοτώνει τα αδέσποτα.
- Εγκατάλειψη ζώων στις διακοπές.

ΣΥΝΘΕΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

- Ο εγκλεισμός των ζώων στα σπίτια είναι τυραννία.
- Οι έφηβοι είναι πιο ευαίσθητοι με τα ζώα.
- Αξιόλογες, αλλά μεμονωμένες προσπάθειες φιλόζωνων.
- Τα σκυλιά χρήσιμα στους τυφλούς και την αστυνομία.
- Η αγάπη για τα ζώα δείχνει το επίπεδο πολιτισμού.
- Σημαντική η συνεισφορά του Κέντρου Περιθαλψής Αγρίων Ζώων στην Αίγινα.
- Τα μοναχικά άτομα δένονται με τα ζώα.
- Σοκάρει το ενδεχόμενο θανάτωσης αδέσποτων κατά τους Ολυμπιακούς Αγώνες.
- Οι Φιλοζωικές Οργανώσεις δεν επαρκούν για αντιμετώπιση του προβλήματος.

β. Προτάσεις

- Δημιουργία χώρων φιλοξενίας ζώων στις έδρες Νομών.
- Μείωση κυνηγετικής περιόδου και αδειών κυνηγιού.
- Φιλοζωική – περιβαλλοντική αγωγή των νέων.
- Αύξηση κτηνιατρικών κέντρων.
- Αυστηρές κυρώσεις σε όσους βασανίζουν ζώα.
- Στείρωση των αδέσποτων.
- Ενημερωτικές εκπομπές από την τηλεόραση για προστασία ζώων.
- Κρατική μέριμνα για άρρωστα και αδέσποτα ζώα.
- Περισσότερα Κέντρα Προστασίας Ζώων.
- Τα ζώα να ζουν στο φυσικό τους περιβάλλον.
- Απαγόρευση κυνηγιού σπάνιων ζώων.
- Συμμετοχή μαθητών σε περιβαλλοντικές ομάδες προστασίας ζώων, ενίσχυση τους από το ΥΠΕΠΘ.
- Κινητές μονάδες κτηνιάτρων για περίθαλψη στείρωση αδέσποτων.
- Να μην θανατωθούν αδέσποτα εν όψει του 2004.
- Έλεγχοι σε τσίρκα και ζωολογικούς κήπους.
- Μη αγορά προϊόντων «δοκιμασμένων σε ζώα».
- Εθελοντική προσφορά για φροντίδα των ζώων σε κρατικά ιδρύματα.
- Να γίνουν υιοθεσίες ζώων από σχολεία, μαθητές.
- Κρατική οικονομική ενίσχυση φιλοζωικών οργανώσεων.
- Νομοθετική κατοχύρωση των δικαιωμάτων των ζώων.
- Απαγόρευση κατασκευής ενδυμάτων από γούνες ζώων.
- Όχι πειράματα στα ζώα.
- Διορισμοί κτηνιάτρων.
- Έμπρακτη βοήθεια από την Εκκλησία.
- Ανάρτηση πινακίδων «Κάνε κατοικίδια τα αδέσποτα».
- Διαμόρφωση χώρων σε Δήμους για την φροντίδα ζώων.
- Πριν την απόκτηση ζώου, να γίνεται ενημέρωση για τις ευθύνες και υποχρεώσεις απέναντί του.
- Σεβασμός σε κάθε ζωντανή ύπαρξη.